

בעניין:

טקאטקה ואח'

כולם ע"י ב"כ עוה"ד ידין עילם ואח'
מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים
טל: 02-6283555; פקס: 02-6276317

העותרים
(המבקשים)

- נ ג ד -

מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית ואח'

המשיבים

הודעה מעדכנת מטעם העותרים

1. בהתאם להחלטת כבוד השופט לוי מיום 5.2.2008, מתכבדים העותרים להגיש הודעה מעדכנת מטעמם.
2. עניינה של העתירה הוא במשך אחזקתם של עצורים, תושבי השטחים, במתקני מעצר זמניים של הצבא, עציון ושומרון (להלן ביחד: **מתקני המעצר**), ובתנאי מעצרם. ודוק, משך האחזקה ותנאי המעצר קשורים זה בזה קשר בל ינתק. ככל שהתנאים רעים יותר, על משך האחזקה להיות קצר יותר ולהיפך.
3. לצורך מתן הודעה מעדכנת זו ביקרו ב"כ העותרים שוב במתקני המעצר ובדקו את תנאי המעצר בהם. תצהירים של מספר עצורים במתקני המעצר מצורפים להודעה זו.
4. יאמר מייד כי הטיעונים בעתירה זו, הן מטעם העותרים והן מטעם המשיבים, הינם טיעונים "שלא כדרך הטבע". התנאים בהם מוחזקים עצורים כגון אלו הנמצאים במתקני המעצר, אשר חלקם עצורים מינהליים, ואשר חזקת החפות עומדת לכולם, צריכים להיות טובים יותר מאלו בהם מוחזקים כלואים אשר נשפטו לתקופת מאסר. העובדה כי העצורים במתקני המעצר מבקשים לעבור למתקני כליאה בהם מוחזקים כלואים שפוטים הינה בניגוד למצב הרצוי של הדברים.
5. לגבי השוני בתנאי המעצר בין עצורים שלא נשפטו לבין אסירים שפוטים ניתן ללמוד, בין היתר מפסק הדין בעניין יאסין שם נכתב:

אכן, לא רק שתנאי כליאתם של עצורים מינהליים לא צריכים ליפול מאלה של אסירים, אלא יש לעשות הכול כדי שתנאיהם יהיו טובים יותר - כפי שאכן נקבע בתקנות סמכויות שעת-חירום (מעצרים) (תנאי החזקה במעצר מינהלי), תשמ"א-1981... שהרי חזקת החפות עומדת להם.

בג"ץ 5591/02 יאסין נ' מפקד מחנה צבאי קציעות, פ"ד נז(1) 401,
410-411 (להלן: פרשת יאסין; כל ההדגשות בהודעה שלי - י.ע.).

ובפרשת המוקד להגנת הפרט נפסק כי דברים אלו כוחם יפה גם לגבי עצורים לצורכי חקירה :

בצד הוראה כללית זו (סעיף 27 לאמנת ג'נבה הרביעית – י.ע.) קיימות הוראות אחדות בעלות אופי ספציפי יותר באשר לתנאי המעצר באמנת ג'נבה הרביעית. נעמוד על אותן הוראות שהן רלוונטיות לעתירה שלפנינו והמשקפות את האיזון הראוי בין זכותו של מי שעצור בשטח כבוש לבין צורכי הביטחון של האזור. הוראות אלה חלות על מי שנתון ב- Internment, כלומר במעצר מינהלי. **לכאורה, אין הוראות אלה חלות במישרין על מעצר לצורכי חקירה, אם כי יש להן בודאי השפעה עקיפה ניכרת. על-כן אין כל סיבה שלא לפנות להוראות אלה באשר לתנאי המעצר בעניין נושא העתירה שלפנינו.**

בג"ץ 3278/02 **המוקד להגנת הפרט נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית**, פ"ד נז(1) 385, 398 (להלן: **פרשת המוקד להגנת הפרט**).

6. לפיכך, המצב הקיים בו העצורים במתקני המעצר הזמניים נהנים מתנאי מעצר אשר נופלים, לדעת כולי עלמא, מתנאי המאסר במתקנים קבועים בהם מוחזקים אסירים שפוטם, מנוגדים לקבוע בחוק ובפסיקה.

7. לאור האמור לעיל, העותרים סבורים כי מן הראוי היה כי המשיבים היו מצהירים על מחויבותם להעביר את העצורים ממתקני המעצר הזמניים **בתוך פרק זמן קצר שלא יעלה על שמונה ימים** כפי שנקבע באמנת צה"ל-שב"ס (צויין במכתבו של מפקד מרחב איו"ש במשטרה הצבאית; נספח ע/23 לעתירה).

נראה, כי לא בכדי נקבה אמנת צה"ל-שב"ס בפרק זמן של שמונה ימים, שהרי זהו פרק הזמן בו, על פי סעיף 78 לצו בדבר הוראות בטחון (יהודה והשומרון) (מס' 378), תש"ל-1970, יכול אדם להיות עצור עד להבאתו בפני שופט. לדעת העותרים, לאחר שמונה ימים, משנלקח עצור לבית המשפט לצורך הארכת מעצרו (בניגוד למתקני השב"ס הקבועים, במתקני המעצר הצבאיים אין בתי משפט. העצורים ממתקן עציון נלקחים לבית המשפט הצבאי בעופר והעצורים ממתקן שומרון נלקחים לבית המשפט הצבאי בסאלם) ובאם הוחלט להאריך את מעצרו, מן הראוי כי המשך המעצר ייעשה במתקן של השב"ס.

8. מצער אם כן כי המשיבים אשר בסעיף 11 לתגובתם המקדמית מיום 27.11.2007 (להלן: **התגובה המקדמית**) אישרו כי "ככלל המטרה היא להגיע למצב בו יתאפשר מעבר ממתקני ההשגחה למתקני הכליאה של שב"ס בתוך פרק זמן קצר שלא יעלה על 8 ימים" וכי "ניתן לקבל אישור לחריגה מתקופה זו מדרג גבוה (אג"ס פקמ"ז) כל אימת שמתקיים צורך בכך", שינו דעתם ובתגובתם מיום 29.1.2008 כתבו כי "**לעת הזו** יוחזקו עצורים פלסטיניים במתקני ההשגחה החטיבתיים באיו"ש, בטרם העברתם למתקני שב"ס, לפרק זמן קצר ככל הניתן, **שככלל לא יעלה על 21 ימים**".

9. יש לציין כי, בתגובותיהם השונות בעתירה זו, המשיבים לא נוקבים בסיבה עניינית כלשהי בשלה יש להשאיר את העצורים במתקני המעצר לתקופה הארוכה מ-8 ימים. הנימוקים בהם נוקבים המשיבים לפרק הזמן בו על העצורים להיות מוחזקים במתקני המעצר הינם טכניים

במהותם. כך, נאמר בסעיף 3 לתגובת המשיבים מיום 30.12.2007 (להלן: **התגובה השנייה**) כי נכונות השב"ס לקלוט עצורים ממתקני המעצר הינה "בכפוף לקיומם של מקומות פנויים במתקניו" וכי פרק הזמן הוא "בכפוף לאפשרות לחרוג מפרק הזמן במקרים חריגים (בתקופות של מעצרים בהיקף נרחב במיוחד, למשל)".

לכך אין באפשרות העותרים להסכים. ראשית, מקומות הכליאה בשב"ס אינם מושפעים מהשאלה אם העצורים יוחזקו במתקני המעצר ל-8 או ל-21 ימים. אם יש מחסור במקומות כליאה בשב"ס הוא בא לידי ביטוי באותו האופן הן כשהצבא מנסה להעביר לשב"ס עצורים לאחר 8 ימים והן כשהוא מנסה להעביר עצורים לאחר 21 ימים. את אותו הפיתרון בו נוקט השב"ס בכדי לקבל לידי את העצורים שמלאו 21 ימים לאחזקתם במתקני המעצר, יכול השב"ס להפעיל גם לאחר 8 ימים. שנית, הטיעון בדבר האפשרות לחרוג ממשך הזמן בתקופות של מעצרים בהיקף נרחב, נטען כבר בעבר בפני בית משפט נכבד זה ובית המשפט הנכבד הביע דעתו כי:

תנאי מעצר אלה אין להצדיק, והפרות אחרות של הסטנדרטים המינימליים אין להסביר בצורך להיערך לקליטתם של עצורים רבים בתקופה קצרה. צורך זה היה ידוע מראש. הוא היה צפוי. מבצע חומת מגן תוכנן מראש. הוא נועד, בין השאר, לעצור מספר רב ככל האפשר של חשודים בביצוע פעולות טרור. הצורך בקיומם של תנאי מעצר מינימליים היה אפוא תוצאה טבעית של מטרות המבצע עצמו. שום הפתעה לא נפלה בתחום זה. היה ניתן להכין מראש מיתחמים ראויים למעצר בתנאים הולמים. את שנעשה ימים מספר לאחר תחילת המבצע היה צריך לעשות ימים מספר לפני תחילתו. אכן, צורכי הביטחון – שתמיד יש להתחשב בהם – לא הצדיקו את הפגיעה בתנאי המעצר שהתרחשה בעת המעצר והחקירה במתקנים הזמניים.

פרשת המוקד להגנת הפרט, עמ' 400.

10. לא זו אף זו, גם בהתחייבות להעביר עצורים לאחר 21 ימים אין המשיבים עומדים. נכון ליום הגשת התגובה היו, במתקן שומרון, שני עצורים אשר לא הועברו לאחר 21 הימים, למרות התראות חוזרות ונשנות של המוקד להגנת הפרט (מוחמד מנצור, ת.ז. 404845364 שהינו עצור מינהלי וסקר דיריה, ת.ז. 938158524). במתקן עציון היו בחודש ינואר 2008, 3 עצורים אשר הוחזקו למעלה מ-21 ימים.

על תנאי המעצר במתקני המעצר

11. בימים 12-13.2.2008 ביקר הח"מ בלווית עורך דין נוסף במתקני המעצר. למרבה הצער, למרות האמור בתגובות המשיבים ולמרות מספר שיפורים, התנאים במתקני המעצר מוסיפים להיות קשים. לחלק מהנאמר בתגובות המשיבים לא נמצא ביטוי בפועל.

12. בבואנו לבחון את תנאי המעצר, מן הראוי לבדוק את ההוראות המצויות במשפט הבינלאומי בנוגע לתנאי המעצר של עצורים. כפי שנפסק בפרשת יאסין (עמ' 412-413):

11. ישראל אינה אי בודד. היא חלק ממערך בינלאומי אשר כולל, בין השאר, הוראות באשר לתנאי מעצר. החשובה בהוראות אלה כלולה בסעיף 10(1) לאמנה בינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות מ-1966 (ה-International Covenant on Civil and Political Rights), הקובע:

“All persons deprived of their liberty shall be treated with humanity and with respect for the inherent dignity of the human person”.

הוראה זו – שהינה בעלת אופי מנהגי... עולה בקנה אחד עם הוראות חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו. היא מגנה על כבודו של כל אדם, לרבות העצור. בנוסף יש להזכיר את ה-Body of Principles for the Protection of All Persons Under Any Form of Detention or Imprisonment. עקרונות אלה אושרו על-ידי עצרת האומות המאוחדות ב-1988 (החלטה 43/173 מה-9.12.1988). הם קובעים עקרונות לכל סוג של מעצר, לרבות מעצר מינהלי. גם אם אין להם תחולה ישירה במשפט הפנימי של ישראל, הם קובעים לכאורה אמות-מידה שרשות שלטונית סבירה ומידתית נוהגת על-פיהן. בהקשר זה ראוי להפנות גם לסעיף 11(1) ל-Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on Human Right and the Fight Against Terrorism, הקובע:

“A person deprived of his/her liberty for terrorist activities must in all circumstances be treated with due respect for human dignity”.

12. מקור משפטי נוסף לתנאי מעצר במתקן קציעות הוא אמנה ג'נבה בדבר הגנת אזרחים בימי מלחמה, 1949 (ה-Geneva Convention relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War (1949)... אמנה זו קובעת הסדר מקיף באשר לתנאי המעצר. תחולתה אינה שנויה במחלוקת לפנינו, שכן עניין לנו בהסדרים בעלי אופי הומניטרי אשר ממשלת ישראל רואה עצמה מחויבת לקיימם.

על תנאי המעצר במתקן עציון

13. בתגובה המקדמית של המשיבים נטען בסעיף 15, לגבי מתקן עציון, כי "לעצורים מתקן חימום הפועל במשך 24 שעות ביממה ומספק לעצורים מים חמים בכל שעות היממה". זאת בתגובה לנאמר בסעיף 39 לעתירה לפיו אין במתקן מים חמים והעצורים מתרחצים במים קרים. בביקור שערכנו נאמר לנו על ידי ה"שוויש" (העצור האחראי), מר עדלי קנינה, "מזה שלושה ימים אין מים חמים על אף בקשותינו. היום הפעילו את המים החמים לחצי שעה

ועצור אחד הספיק להתקלח לפני שנגמרו המים. גם כשיש מים חמים לא כולם מספיקים להתקלח. המפקד הסביר לי כי יש בעיה עם החשמל שלא מאפשרת לחמם את המים". על היעדר המים החמים נמסר לנו גם מעצורים נוספים.

תצהירו של מר קנינה מיום 12.2.2008 מצורף כנספח ע/28.

תצהיר של מר נאאל עיד מיום 12.2.2008, אשר מאשר את האמור בתצהירו של מר קנינה ומוסיף עליו, מצורף כנספח ע/29.

14. העצורים התלוננו על הקור הרב השורר בתאים. מששאלנו את השוויש אם יש חימום בתאים נענינו כי "השאלה אפילו מצחיקה אותי". הוא ביקש לציין כי "אין זכויות על החלונות ואנחנו סוגרים אותם עם מזרונים". ייאמר כי בעת ביקורנו במתקן המעצר שררו תנאי קור וגשם קשים באיזור. העצורים ציינו כי יש מספר מספק של שמיכות אולם השמיכות מלוכלכות ובמצב לא טוב. על פי סעיף 85 לאמנת ג'נבה הרביעית:

המעצמה העוצרת חייבת לנקוט את כל האמצעים הדרושים והאפשריים כדי להבטיח שמוגנים ישוכנו מראשית המעצר בבנינים ובמחנות המשמשים ערובה מלאה, ככל האפשר, להגינה ובריאות, ומספקים הגנה יעילה בפני חומרות האקלים והשפעות המלחמה... המקומות יהיו מוגנים לחלוטין בפני רטיבות ויהיו מוסקים ומוארים למדי, ביחוד בין שעת בין-הערביים עד לשעת כיבוי האורות.

15. קושי נוסף בהתמודדות עם הקור נובע מהמחסור בבגדים. בסעיף 6 לתגובה השנייה כתבו המשיבים כי "במהלך החודש האחרון סופקו למתקני המעצר 1,600 "סטטים" של בגדים (מדי אסיר של שב"ס) ו-200 "סטטים" של לבנים". לדברי השוויש, "כשהובאתי למתקן עזרון קיבלתי זוג בגדים אחד, מכנסיים וחולצה. לא קיבלתי בגדים תחתונים. למרות שביקשתי הרבה פעמים, לי לא סופקו בגדים תחתונים. אם אנחנו מבקשים ל-10 עצורים, אנחנו מקבלים לשניים". השוויש מציין כי בשל היותו אדם מבוגר ובשל המחסור במים חמים ובבגדים להחלפה, הוא לא התקלח מזה הרבה ימים. גם מבחינת הגיונם הפשוט של הדברים, היחס שבין המספר הנטען של כמויות מדי השב"ס שסופקו, לכמות הנטענת של הבגדים התחתונים שסופקה (1 ל-8), אינה הגיונית שהרי כל אדם נזקק למספר רב יותר של בגדים תחתונים מאשר לבגדים "רגילים". על פי סעיף 90 לאמנת ג'נבה הרביעית:

משנלקחים עצירים למעצר, יינתנו להם כל האפשרויות להצטייד בצרכי הלבשה והנעלה ובמערכת הלבנים הדרושים, ולהשיג אחר כך אספקה נוספת, אם יהא צורך בדבר. לא היו לעצירים מלבושים מספיקים מבחינת האקלים, ואין בידם להשיגם, תספקם להם המעצמה העוצרת חינם אין כסף.

16. בסעיף 16 לתגובה המקדמית ציינו המשיבים (בסעיף 16), כי "ההנחיה הברורה היא כי כל עצור המבקש לצאת לשירותים מלווה מיד על-ידי סגל המתקן לשירותים, הן בשעות היום והן בשעות הלילה". בניגוד לנאמר בתגובה, העצורים מציינים כי בדרך כלל לא מאפשרים להם לצאת לשירותים בשעות הלילה. כדברי השוויש, "השירותים הם בעיה גדולה. הדלתות

לתאים ננעלות בשעה 21:30 בערב ונפתחות בשעה 9:30 בבוקר. במהלך הזמן הזה נדיר מאוד שיתאפשר לנו לצאת ואנחנו נאלצים לרוב לעשות את צרכינו בבקבוקים. בכל תא יש לנו 4 בקבוקים לצורך עשיית הצרכים". בתצהירו של מר עיד הוא הוסיף ש"בשניים משלושת תאי השירותים יש הצפה ובשל כך הרצפה של כל תאי השירותים מלאה במים". על פי סעיף 85 לאמנת ג'נבה הרביעית:

יוםם ולילה יעמדו לשימוש העצירים נוחיות סניטאריות לפי כללי ההיגיינה, ויחזקו תמיד במצב של נקיון.

17. לגבי טיפול רפואי מציינים העצורים כי הטיפול הרפואי היחיד הניתן הינם כדורי "אקמול". כדברי השוויש, "אתמול, עצור החולה באסטמה קיבל התקף. ביקשנו שיביאו רופא אבל לא הביאו. הגיע חובש שרק הסתכל והבטיח שהיום יגיע טיפול רפואי. נכון לשעה זו 13:30 בצהריים לא הגיע רופא". יש לציין כי אף המשיבים בתגובותיהם השונות נמנעים מלהשיב לאמור בסעיף 43 לעתירה לגבי היעדרו של טיפול רפואי. כל שנאמר על ידי המשיבים, הוא כי "כל תלונה רפואית נבדקת" (סעיף 18 לתגובה המקדמית) וכי "ניתנה הנחיה... לא לקלוט במתקני ההשהיה עצורים הסובלים מבעיות רפואיות משמעותיות, וכי עצורים הסובלים מבעיות רפואיות נמצאים בעדיפות עליונה להעברה למתקני שב"ס" (סעיף 7 לתגובה השנייה). לא נאמר מי הבודק את התלונות הרפואיות ובאיזו תדירות. על פי סעיף 91 לאמנת ג'נבה הרביעית:

כל מקום מעצר יהא לו בית חולים מתאים, בהנהלת רופא מוסמך, שבו יקבלו העצירים את הטיפול הדרוש ואת התזונה הנאותה.

18. לגבי המזון במתקן עציון מסרו העצורים כי כמותו מספקת אולם הם כמעט ואינם מקבלים ירקות ופירות. לדברי השוויש, "במהלך 5 ימי מעצרי קיבלתי אגס אחד וזהו. לא קיבלתי ירקות כלל". נראה כי, בניגוד לאמור בסעיף 19 לתגובה המקדמית, האוכל המסופק לעצורים דומה אך אינו זהה לאוכל המסופק לחיילים במתקן.

19. בניגוד לאמור בסעיף 22 לתגובה המקדמית לפיו "לעצורים מסופק עיתון על בסיס יומי" מסר השוויש כי "אין טלוויזיה, אין רדיו, אין עיתונים והספר היחידי שיש לנו הוא הקוראן".

20. בסעיף 5 לתגובה השנייה מסרו המשיבים כי "בימים אלה מבוצעות עבודות לשם הקמת מתקן מעצר חדש בתחום החטיבה המרחבית "עציון". המתקן מתוכנן להיבנות בסטנדרטים גבוהים יותר מהמתקן הנוכחי. השלמת הבניה של מתקן זה תוכננה להסתיים במהלך חודש מאי 2008, אלא שמלשכת היועץ המשפטי לאיו"ש נמסר שבימים אלה ניתנה הנחיה לזרז את הקמת המתקן, ככל הניתן". היות ואנו מצויים כבר בחודש מרץ 2008, מבקשים העותרים כי באם יורה בית המשפט הנכבד למשיבים להתייחס לטענות הרבות שעלו בתגובה זו של העותרים, יתייחסו המשיבים גם לעניין הקמתו של מתקן המעצר החדש.

על תנאי המעצר במתקן שומרון

21. גם העצורים במתקן שומרון מתלוננים על בעיות באספקת מים חמים. מר אמג'ד אבו-חנתש אשר סיפר לנו על תנאי המעצר במתקן אמר כי "יש בעיה רצינית של אספקת מים חמים.

ביומיים האחרונים המצב בסדר אבל בשלושת הימים שלפני (ימים ו', שבת וראשון) לא היו מים חמים כלל. גם בימים לפני, לפעמים היו מים חמים ולפעמים לא". יוער, כי ביקורנו במתקן תואם יומיים מראש.

תצהירו של מר אבו-חנתש מיום 13.2.2008 מצורף כנספח ע/30.
תצהיר של מר חליל יאמין מיום 13.2.2008, אשר מאשר את האמור בתצהירו של מר אבו-חנתש, מצורף כנספח ע/31.

22. העצורים התלוננו על הקור הרב השורר בתאים. "השמיכות משומשות ושחוקות. אנחנו סובלים מאוד מקור. על החלונות יש אמנם זכוכיות אבל אי אפשר לסגור אותם. אנחנו שמים מזרונים על הסורגים כדי להקל מעט על הקור אבל זה לא מונע מהקור לחדור". בעת ביקורנו שמנו לב כי מעל החלונות שהותקנו בקומה השנייה למתקן קיים סוכך. היות ולא הבנו כיצד ניתן להגיע לזכוכיות מבחוץ לצורך סגירתן (שהרי מבפנים ישנם סורגים), שאלנו את השוטרים הצבאיים במתקן. הסתבר כי אף הם לא יודעים אם וכיצד ניתן לסגור את החלונות.

23. הטענות על מחסור בבגדים הינן חמורות יותר בכל האמור במתקן שומרון. לדברי מר אבו-חנתש, "יש בעיה רצינית עם ביגוד. אני כאן כבר 12 ימים ולא קיבלתי לא בגדים, לא לבנים ולא מגבות".

24. לגבי יציאה לשירותים הרי שבמתקן שומרון הותקנו בתאים משתנות. עם זאת, באם עצור צריך לצאת בשעות הלילה לשירותים לצרכים אחרים, מסר מר אבו-חנתש כי "רק לעיתים נדירות מתאפשר לנו לצאת לשירותים בשעות הלילה. עד שלשום כלל לא נתנו לנו לצאת בלילה לשירותים. כשהיינו קוראים לחייל הוא היה אומר שאנחנו לא ילדים קטנים ושנתאפק עד הבוקר. בשני הלילות האחרונים לפעמים מוכנים להוציא אותנו".

25. לגבי טיפול רפואי נמסר כי "חובש מגיע לפעמים אבל כל מה שהוא עושה זה לתת אקמול". היות ומר אבו-חנתש מסר לנו על עצור אשר היה חולה והקיא דם משך שלושה ימים מבלי שזכה לטיפול רפואי, ביקשנו להיפגש עם העצור. העצור, מר מועמר חגי חמד, מסר לנו כי "ביום ה' שעבר חליתי, אני ועצור נוסף שגם הוא היה חולה ביקשנו רופא ולא הביאו לנו רופא. אני הקאתי דם והייתה לי דלקת חריפה בחזה. אמרתי מספר פעמים לסמל שמצבי רע והוא אמר לי "מאיפה אני יודע. אני לא רופא". אחרי שלושה ימים הביאו לי חצי כדור דקסמול. באחד הלילות ביקשתי מהסמל תרופה. אמרתי לו שאני לא מצליח לישון והוא אמר שלא אכפת לו. כעת השתפר מצבי אבל אני עדיין סובל משיעול שלא נרפאתי ממנו. באחד הלילות כשמצבי היה גרוע מאוד וכל הגוף שלי כאב דפקתי על הדלת והגיע חובש בדק את החום שלי במד חום ונתן לי שני כדורי אקמול. הוא לא הוציא אותי מהתא כדי לבדוק אותי. רק מסר לי את המדחום ואח"כ את הכדורים דרך הפתח בדלת". יוער כי בתצהירו אמר מר חגי-חמד כי "לפני חצי שעה הגיעה בפעם הראשונה רופאה" אולם בבירור עם השוטרים הצבאיים במתקן התברר כי המדובר בחובשת.

תצהירו של מר חגי-חמד מיום 13.2.2008 מצורף כנספח ע/32.

26. לגבי המזון במתקן שומרון מסרו העצורים כי כמותו מספקת אולם הם אינם מקבלים שתייה חמה כלל וכמעט ואינם מקבלים ירקות ופירות.
27. גם העצורים במתקן עציון "לא מקבלים עיתונים ובוודאי שלא שומעים רדיו. הספר היחידי שנותנים לנו להכניס זה הקוראן".
28. עוד יש לציין לגבי מתקן שומרון כי בעת ביקורנו במקום הופתענו לגלות כי "חצר הטיולים" הקיימת במתקן אינה עונה בכל מקרה להגדרה "תחת כיפת השמיים". העצורים מורשים "לטייל" ברחבה הקטנה שבין תאיהם. הרחבה מוקפת מכל צידיה במבנים ומקורה חלקית באופן שמחד גיסא, אינו מאפשר לעצורים לראות, במידה מספקת, את השמיים ומאידך גיסא, אינו מונע מבעד מי גשמים לחדור ולהציף את הרחבה. בנוסף במרכז הרחבה ישנם שני גרמי מדרגות מסיביים המובילים לתאים אשר בקומה השנייה והמצמצמים עוד יותר את השטח המוגבל מלכתחילה של הרחבה. על פי סעיף 94 לאמנת ג'נבה הרביעית:

המעצמה העוצרת תעודד פעולות השכלה, חינוך ובידור, ספורט ומשחקים בין העצירים, והברירה בידם ליטול או לא ליטול חלק בהן. היא תנקוט את כל האמצעים האפשריים לשם הבטחת ביצועו, וביחוד - על ידי סיפוק מקומות נאותים... לעצירים יינתנו הזדמנויות לתרגילי גוף, ספורט ומשחקים תחת כיפת השמים. לתכלית זו יוקצו בכל מקומות המעצר שטחים פתוחים במידה מספקת.

עניינים נוספים הנוגעים לתנאי המעצר בשני המתקנים

סעיף 107 לאמנת ג'נבה הרביעית

מותר לעצירים לשלוח ולקבל מכתבים וגלויות. ראתה המעצמה העוצרת צורך להגביל את מספר המכתבים והגלויות הנשלחים על ידי כל עציר ועציר, יהא מספר זה לא פחות משני מכתבים וארבע גלויות לחודש.

סעיף 116 לאמנת ג'נבה הרביעית

כל עציר רשאי לקבל מבקרים - ביחוד, אנשי משפחה קרובים - לעיתים מזומנות ובתדירות האפשרית. במידת האפשר, יתירו לעצירים לסור לבתיהם במקרים דחופים, וביחוד - במקרים של מוות או מחלות אנושות בין אנשי משפחתם.

29. בסעיפים 21 ו-27 לתגובה המקדמית מתייחסים המשיבים לעניין הביקורים במתקני המעצר והאפשרות לשלוח דואר. הם מציינים כי אין ביקורי משפחות במתקני המעצר ומוסרים, בנוגע למתקן שומרון כי "בקשה לשליחת מכתבים, אם תועלה, תטופל ואין מניעה לשליחת מכתבים". המשיבים לא מעלים כל טעם מדוע אין ביקורי משפחות במתקני המעצר בניגוד לקבוע באמנת ג'נבה הרביעית. גם האפשרות לשלוח ולקבל דברי דואר אינה מסוג הדברים אותם צריכים העצורים עצמם להעלות ומן הראוי שיתאפשרו על ידי המשיבים וכי העצורים יודעו על כך. יש גם לצפות כי המשיבים ידאגו לאספקה של ספרים ועיתונים (אשר כאמור, בניגוד לנטען בתגובות המשיבים, אינם מסופקים) לעצורים במתקני המעצר.

30. לסיכום, העותרים מבקשים מבית המשפט הנכבד כי יורה למשיבים להגביל את השהות במתקני המעצר ללא יותר משמונה ימים, כפי שהתחייבו באמנת צה"ל-שב"ס, ובמקביל, לשפר עד מאוד את תנאי המעצר במתקנים.

9 במרץ 2008

ידין עילם, עו"ד
ב"כ העותרים

(ת.ש. 52738)